

УДК 338.124:339.9

INTERNATIONAL EXPERIENCE OF STIMULATING ENTREPRENEURSHIP IN THE CONTEXT OF INVESTMENT POLICY

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД СТИМУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В КОНТЕКСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Vrublevskiy I.V./Врублевський І.В.*PhD student / аспірант***Tanasiienko N.P./Танасієнко Н.П.***Ph.D. in Economics, assistant prof. / к.е.н., доцент*

ORCID:0000-0001-6887-903X

*Khmelnytskyi National University, Khmelnytskyi, Instytutska, 11, 29016**Хмельницький національний університет, Хмельницький, Інститутська, 11, 29016*

Анотація. У статті досліджено міжнародний досвід формування та реалізації інвестиційної політики як інструменту стимулювання підприємництва. Проаналізовано основні підходи зарубіжних країн до підтримки малого й середнього бізнесу із використанням податкових стимулів, програм прямого державного фінансування, пільгового кредитування, венчурного співфінансування та інституційних механізмів розвитку підприємницьких екосистем. Узагальнено практики Великої Британії, США, Німеччини, Сингапуру та Польщі, що демонструють ефективність комплексного поєднання фінансових і нефінансових інструментів інвестиційної підтримки бізнесу. На основі порівняльного аналізу визначено ключові чинники результативності інвестиційної політики, зокрема узгодженість інструментів, прозорість механізмів реалізації та наявність систем моніторингу й зворотного зв'язку. Обґрунтовано доцільність адаптації окремих елементів зарубіжного досвіду для підвищення інвестиційної активності, розвитку інноваційного підприємництва та зміцнення конкурентоспроможності національної економіки.

Ключові слова: інвестиційна політика, підприємництво, малий і середній бізнес, стартапи, венчурні інвестиції, державна підтримка.

Вступ. Підприємництво є одним із ключових чинників сталого економічного розвитку, структурної модернізації економіки та підвищення її конкурентоспроможності в умовах глобалізації. Особливого значення в цьому контексті набуває інвестиційне забезпечення підприємницької діяльності, оскільки доступ до фінансових ресурсів визначає можливості створення, розвитку та масштабування бізнесу, особливо у секторі малого й середнього підприємництва. Водночас обмеженість власних ресурсів суб'єктів господарювання зумовлює зростання ролі держави у формуванні сприятливого інвестиційного середовища.

Інвестиційна політика виступає важливим інструментом державного впливу на розвиток підприємництва, поєднуючи фінансові, податкові та інституційні

механізми стимулювання інвестиційної активності. Через систему податкових пільг, програм прямого фінансування, державних гарантій, а також підтримку інноваційної інфраструктури держава здатна знижувати інвестиційні ризики, активізувати приплив приватного капіталу та сприяти формуванню ефективних підприємницьких екосистем. Особливої актуальності набуває застосування таких інструментів у періоди економічної нестабільності, коли ринкові механізми фінансування є обмеженими.

У сучасних дослідженнях українських науковців значна увага приділяється вивченню міжнародного досвіду формування інвестиційної політики. Зокрема, О. Дем'янюк, І. П'єх і Ю. Кушнір [1] аналізують трансформацію міжнародних інвестиційних процесів під впливом глобальних викликів, що є важливою складовою формування інвестиційної політики країн. В. Хозєєв [2] розглядає міжнародну практику інвестиційних стратегій. О. Нечипорук [3] досліджує світовий досвід формування державної інвестиційної політики. Ю. Малахова, М. Хобта, Т. Гончар [4] вивчають світовий досвід щодо стимулювання інвестиційної активності та виділяють основні напрями, що сприяють інвестуванню у розвинених країнах. Таким чином, результати досліджень українських науковців свідчать про різноплановість підходів до аналізу міжнародного досвіду формування інвестиційної політики та підтверджують його вагоме значення для підвищення ефективності національних інвестиційних механізмів. Узагальнення напрацювань зарубіжної практики створює підґрунтя для подальшого аналізу інструментів підтримки підприємництва та можливостей їх адаптації до національних умов. У зв'язку з цим дослідження світового досвіду інвестиційної політики у сфері підтримки підприємництва є актуальним з огляду на потребу підвищення інвестиційної активності та забезпечення сталого економічного розвитку.

Метою статті є узагальнення та систематизація міжнародного досвіду застосування інвестиційних інструментів державної політики у стимулюванні підприємництва з метою визначення їх ефективності та можливостей використання в Україні.

Основний текст.

Міжнародний досвід формування інвестиційної політики для стимулювання підприємництва демонструє широкий спектр інструментів, які поєднують податкові пільги, пряме фінансування, державні гарантії, програми підтримки ранніх стадій розвитку стартапів (seed/accelerator) та заходи щодо посилення взаємодії між іноземними інвесторами та малими і середніми підприємствами (МСП). Аналіз світового досвіду у сфері підтримки підприємництва, який систематизує підходи країн до стимулювання бізнесу та залучення інвесторів свідчить, що ефективність таких заходів залежить від узгодженості, прозорості та якості механізмів реалізації (забезпечення послуг і систем моніторингу).

Важливу роль у стимулюванні підприємницької активності відіграють податкові стимули для приватних інвесторів, зокрема механізми податкових пільг та звільнення від оподаткування приросту капіталу (tax reliefs / capital gains exemptions), які сприяють зростанню припливу ризикового капіталу до стартапів. Показовим прикладом є британські програми Enterprise Investment Scheme (EIS) та Seed Enterprise Investment Scheme (SEIS), що передбачають звільнення від податку на доходи, податку на приріст капіталу та можливість відшкодування інвестиційних збитків. Застосування таких інструментів підвищує готовність приватних інвесторів до прийняття інвестиційного ризику, водночас їх ефективність значною мірою залежить від макроекономічних умов та стабільності регуляторного середовища.

Значний вплив на розвиток малого підприємництва чинять податкові пільги, орієнтовані на довгострокові інвестиції в інноваційні компанії. У цьому контексті заслуговує на увагу досвід США, зокрема механізм Qualified Small Business Stock (QSBS), передбачений розділом 1202 Податкового кодексу, який дозволяє за дотримання визначених умов звільняти від оподаткування істотну частину доходів від інвестицій у малий бізнес. Така політика формує стимули для розвитку приватного інвестиційного ринку та накопичення венчурного капіталу.

Водночас ефективним інструментом підтримки підприємництва є пряме

державне фінансування та діяльність інституційних програм, що включають пільгове кредитування, грантову підтримку та державні, або державно-координаційні венчурні фонди. Досвід Німеччини, зокрема функціонування Банку розвитку KfW та регіональних грантових програм, свідчить про здатність державних фінансових інституцій забезпечувати доступ МСП до капіталу для реалізації інноваційних проєктів, цифровізації та технологічної модернізації, особливо за умов обмеженого ринкового фінансування.

Окрему групу інструментів становлять комбіновані програми підтримки, що поєднують грантове фінансування, менторський супровід та сприяння виходу на міжнародні ринки. Практика Сингапуру, зокрема ініціативи Startup SG та програми, реалізовані за підтримки Economic Development Board (EDB), демонструє, що інтегрований підхід, який поєднує фінансові та нефінансові механізми підтримки, забезпечує більш стійкі результати у формуванні підприємницьких ініціатив та підвищує їх потенціал до масштабування.

Польща сформувала інтегровану систему підтримки підприємництва на базі діяльності Польського агентства розвитку підприємництва (PARP) та венчурної платформи PFR Ventures, яка охоплює інструменти інкубації, акселерації та венчурного фінансування. Реалізація такої моделі забезпечує інституційну узгодженість заходів підтримки та безперервність супроводу підприємств на різних стадіях їх життєвого циклу.

Інструменти / програми стимулювання підприємництва в зарубіжних країнах представлено в табл.1.

Порівняльний аналіз інструментів / програм стимулювання підприємництва свідчить, що країни з ефективною інвестиційною політикою поєднують податкові стимули, державне кредитування, грантову підтримку та інституційне сприяння (інкубатори, акселератори, венчурні фонди). Найбільш результативними є моделі, що створюють системну підтримку підприємництва – від початкового фінансування до масштабування бізнесу на міжнародному рівні.

Таблиця 1 – Зарубіжний досвід стимулювання підприємництва за допомогою інвестиційної політики

Країна	Інструмент/програма	Суть механізму	Основні результати/ефект
Велика Британія	Програма інвестицій у підприємства (Enterprise Investment Scheme, EIS) та Посівна (стартова) програма інвестицій у підприємства (Seed Enterprise Investment Scheme, SEIS)	Податкові пільги для інвесторів у стартапи: зниження податку на прибуток, звільнення від податку на приріст капіталу, компенсації збитків.	Зростання венчурних інвестицій у МСП, розширення стартап-екосистеми, зменшення інвестиційних ризиків.
США	Кваліфіковані акції малого бізнесу (Qualified Small Business Stock, QSBS, розділ 1202 Податкового кодексу США)	Податкове звільнення до 100% прибутку від продажу акцій малих інноваційних компаній, за умови їхнього довгострокового володіння.	Стимулювання довгострокових інвестицій у малий бізнес, формування стабільного ринку приватного капіталу.
Німеччина	Програми KfW (Kreditanstalt für Wiederaufbau)	Пільгове кредитування, гарантії та гранти для інноваційних підприємств, підтримка енергоефективності та цифровізації МСП.	Зростання доступу МСП до фінансування, модернізація виробничих потужностей, підвищення інноваційності.
Сингапур	Програма підтримки стартапів Startup SG / EDB Grants	Державне співфінансування стартапів, гранти, менторська підтримка, інтеграція в глобальні інноваційні мережі.	Розвиток інноваційної екосистеми, залучення іноземних інвесторів, зміцнення підприємницького середовища
Польща	Програми Польського агентства розвитку підприємництва (PARP) та фонди PFR Ventures	Комбіновані інструменти – гранти, кредити, венчурне співфінансування стартапів.	Збільшення інноваційної активності МСП, залучення приватного капіталу до інвестиційних проєктів.

Сформовано авторами на основі [5-9].

Висновки.

Аналіз зарубіжного досвіду стимулювання підприємництва засвідчив, що ефективна інвестиційна політика у розвинених країнах базується на поєднанні фінансових, податкових та інституційних інструментів, спрямованих на

зниження ризиків інвесторів, підтримку інновацій та розвиток малого й середнього бізнесу.

Узагальнюючи міжнародний досвід, можна стверджувати, що успішні моделі державної підтримки підприємництва мають комплексний характер, забезпечують синергію між інвестиційними, податковими та інституційними інструментами та спираються на гнучкі механізми координації і моніторингу. Для України доцільно адаптувати елементи британсько-американської моделі податкових стимулів, німецької системи державного фінансування та сінгапурсько-польської екосистемної підтримки стартапів. Це створить передумови для підвищення інвестиційної активності, розвитку інноваційного бізнесу та зміцнення конкурентоспроможності національної економіки.

Література:

1. Дем'янюк О., П'єх І., Кушнір Ю. Трансформація міжнародного інвестування в умовах глобальних викликів. *Вісник економіки*. 2025. Вип.1. С.173–184. DOI: 10.35774/visnyk2025.01.173
2. Хозєєв В.М. Міжнародна практика інвестиційної діяльності в період макроекономічної нестабільності. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*. 9(1). 2024. С.87-94. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/9450b721-a1dd-4600-b2e5-c8acd5c37390>
3. Нечипорук О.В. Світовий досвід формування інвестиційної політики держави. *Вісник ХНУ. Економічні науки*. 2020. №4. Т.2. С.343-348. URL: https://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/11/vknu-es-2020-n-4-t2-284_60.pdf
4. Малахова Ю.А., Хобта М.О., Гончар Т.М. Зарубіжний досвід стимулювання інвестиційної активності підприємств. *Ефективна економіка*. №2. 2021. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/93.pdf
5. British Business Bank. *Enterprise Investment Scheme (EIS) and Seed Enterprise Investment Scheme (SEIS): Guidance Notes*, 2024.
6. U.S. Small Business Administration. *Qualified Small Business Stock (QSBS)* –

Section 1202 IRC Overview, 2023.

7. KfW. *Annual Report and SME Promotion Programs, 2024.*

8. Singapore Economic Development Board (EDB). *Startup SG Programme Overview, 2024.*

9. PFR Ventures. *Venture Capital Market in Poland – Annual Report, 2024.*

References:

1. Demianiuk O., Piekh I., Kushnir Yu. Transformatsiia mizhnarodnoho investuvannia v umovakh hlobalnykh vyklykiv. *Visnyk ekonomiky.* 2025. Vyp.1. S.173–184. DOI: 10.35774/visnyk2025.01.173

2. Khozieiev V.M. Mizhnarodna praktyka investytsiinoi diialnosti v period makroekonomichnoi nestabilnosti. *Naukovi zapysky NaUKMA. Ekonomichni nauky.* 9(1). 2024. S.87-94. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/9450b721-a1dd-4600-b2e5-c8acd5c37390>

3. Nechyporuk O.V. Svitovyi dosvid formuvannia investytsiinoi polityky derzhavy. *Visnyk KhNU. Ekonomichni nauky.* 2020. №4. T.2. S.343-348. URL: https://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/11/vknu-es-2020-n-4-t2-284_60.pdf

4. Malakhova Yu.A., Khobta M.O., Honchar T.M. Zarubizhnyi dosvid stymuliuvannia investytsiinoi aktyvnosti pidpriumstv. *Efektivna ekonomika.* №2. 2021. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/93.pdf

5. British Business Bank. *Enterprise Investment Scheme (EIS) and Seed Enterprise Investment Scheme (SEIS): Guidance Notes, 2024.*

6. U.S. Small Business Administration. *Qualified Small Business Stock (QSBS) – Section 1202 IRC Overview, 2023.*

7. KfW. *Annual Report and SME Promotion Programs, 2024.*

8. Singapore Economic Development Board (EDB). *Startup SG Programme Overview, 2024.*

9. PFR Ventures. *Venture Capital Market in Poland – Annual Report, 2024.*

Anotation. *The article examines the international experience of forming and implementing investment policy as a tool for stimulating entrepreneurship. The main approaches of foreign countries to supporting small and medium-sized enterprises using tax incentives, direct state financing programs, preferential lending, venture co-financing and institutional mechanisms for the development of entrepreneurial ecosystems are analyzed. The practices of Great Britain, the USA, Germany, Singapore and Poland, which demonstrate the effectiveness of a complex combination of financial and non-financial instruments of business investment support, are summarized. On the basis of a comparative analysis, the key factors of investment policy effectiveness were identified, in particular the coherence of instruments, the transparency of implementation mechanisms and the availability of monitoring and feedback systems. The expediency of adapting certain elements of foreign experience to increase investment activity, develop innovative entrepreneurship and strengthen the competitiveness of the national economy is substantiated.*

Key words: *investment policy, entrepreneurship, small and medium-sized enterprises, startups, venture investments, state support.*